

Redovisning

LIMIT-BIBLIOTEKEN

12 september 2007

Limitprojektet i Arboga. Rapport september 2007.

Projekt

Vi utvecklar OPAC tillsammans – folkbiblioteket, gymnasiebiblioteket och Arboga museum

Bakgrund

Arboga är en liten kommun med ca 13 500 invånare. Kommunens bibliotek omfattar en filial, ett grundskolebibliotek och ett gymnasiebibliotek. I den gemensamma bibliotekskatalogen hittar man också den referenslitteratur som finns på Arbogas centrum för distansstuderande liksom Arboga museums bokbestånd.

Katalogen uppgraderades hösten 2006 till 5.0. Nu ville vi utnyttja den nya versionens möjligheter att anpassa webbkatalogen till lokala behov. Vi hade sett hur andra kommuner, som t ex Strängnäs, arbetar med detta och blivit inspirerade. Som nya systemansvariga saknade vi tillräckliga kunskaper och sökte därför projektpengar för utbildning i OPAC 5.0.

Syfte och målgrupper

Utöver det övergripande syftet att lära oss hantera och utveckla OPAC ville vi anpassa de olika biblioteksenheternas kataloger till användarnas olika behov. Vi hade nyligen avslutat katalogiseringen av Arboga museums bokbestånd och just fått ta del av erfarenheterna från samarbetet mellan bibliotek och museum i Strängnäs. Att göra valda delar av museets fotomaterial tillgängligt digitalt lät spännande och väldigt användbart. Gymnasieeleverna skulle ha glädje av det i sina olika skolarbeten och lokalhistoriskt intresserade arbogabor skulle få en anledning att använda sig av museets och bibliotekets nättjänster.

Genomförande

Två dagar i början av maj 2007 deltog vi i Axiells kurs Utveckla OPAC. Tio eftermiddagar (ca 40 timmar) under sommaren satt vi sedan tillsammans och försökte tillämpa våra nya kunskaper. I maj hade vi ett möte med Arboga museums nya intendent Eva Lutteman och i början av juni träffade vi henne igen tillsammans med Arboga minnes ordförande Britt-Marie Utterström. Vi fick också besök av Kristina Öster och Dag Hedberg från Västerås som inspirerade oss att fortsätta våra ansträngningar. I slutet av juni gjorde vi ett studiebesök till Strängnäs bibliotek där vi framförallt tittade på utformningen av deras barnsidor på nätet, men också fick möjlighet till ett kort samtal med Gerard Adamse som ansvarat för digitaliseringen av fotosamlingen.

Resultat

- ❖ Vi har ändrat/förenklat texter, förklaringar och ikoner i OPAC. En del har vi kopierat direkt från Västerås' katalog. Tack!!

- ❖ Vi har gjort en slags mall för hur enheternas välkomstsidor ska utformas för att lätt kunna uppdateras och varieras.
- ❖ Vi har gjort anpassade menyer till de olika enheterna i systemet. Exempelvis länkar Vasagymnasiet nu till sina egna hemsidor i menyn och i de dynamiska ämneslänkarna på välkomstsidan.
- ❖ Vi har märkt ett ökat intresse från användarna vad gäller bibliotekens nättjänster. I och med att vi under sommaren prövat oss fram och gjort olika förändringar i OPAC har vi skapat både förvirring och nyfikenhet bland våra besökare och arbetskamrater. Bra tror vi, en slags konternuerlig utvärdering av vad vi gör.
- ❖ Vi har inlett ett samarbete med Hembygdsföreningen Arboga minne kring hur vi kan samordna och göra mera av våra samlingar om Arboga tillgängliga på nätet.

Svårigheter

- ❖ Tidsbrist. Våra respektive chefer (rektor och bibliotekschef) är välvilligt inställda till vårt samarbete och till våra ambitioner, men lägger ansvaret på oss att se till att vår arbetstid räcker till denna nya arbetsuppgift. Därför kommer detta att vara ett bestående problem och vi måste göra allting enkelt och lätthanterligt. Uppdateringar måste till stor del ske automatiskt, exempelvis genom dynamiska länkar.
- ❖ Supportbrist. Vi har båda minst arbetsbelastning på sommaren, och hade därför planerat att jobba med OPAC under den tiden. Tyvärr sammanföll detta med semestrar på Axiells supportavdelning. Vi beklagar att så få behärskar systemet tillräckligt för att kunna ge råd.
- ❖ Book-it. Vi upplever att även den senaste versionen av book-it är onödigt krånglig och svåröverskådlig. Inte bara för vanliga användare utan också för oss som ska hantera systemet.
- ❖ Arboga museum drivs av en ideell förening, och samarbetet kräver mer tid och annat upplägg än vi förstod vid våra inledande samtal med föreningens ordförande. Vi är dock övertygade om att vi tillsammans kommer att göra intressanta delar av våra samlingar sökbara på nätet.

Fortsättningen

Från september och fyra månader framåt får vi hjälp att börja skanna in delar av bibliotekets Arbogasamling i Axiells fulltextmodul. Vi ska också ha ett möte med hela styrelsen för Hembygdsföreningen Arboga minne för att se hur vi ska arbeta med fotosamlingen.

Lärarna på Ladubackskolan, som nu har fått en egen anpassad OPAC, kommer attinbjudas till en liten presentation av katalogen i slutet av september. Och – vi kommer att fortsätta förändra vår OPAC efter synpunkter från de användaresom dagligen testar våra katalogtjänster. För – nu kan vi ändra själva! Åtminstone endel...

Arboga 3 september 2007

Eva Petri och Elisabeth Leijon Karlsson

- ❖ Talsyntes på publik dator
- ❖ Kurs i att skriva lättläst och skriva lättläst på webben
- ❖ Hemsidetexten är uppdaterad med lite lättare ordval
- ❖ Lättläst version ska skapas

Kort rapport från vårt arbete inom Limit-projektet

Askersunds bibliotek har jobbat länge med sin hemsida. Den har haft många olika utseenden sedan 1990-talets mitt. Så småningom började samarbetet med resten av kommunen. Nu finns en redaktion med representanter från samtliga förvaltningar. Dessutom finns ett antal skribenter inom varje förvaltning. Samarbetet har funnit sin form och löper så bra så att möten i redaktionen nästan blivit överflödiga!

Askersunds bibliotek har sedan ett knappt år tillbaka en s.k. plusjobbare med gedigen kompetens vad gäller hemsidor. Det underlättar ordinarie personalens arbete och gör att vår hemsida är mer dynamisk och aktuell nu än någonsin. Vi har arbetat med att hela kommunens hemsida ska vara lätt att använda. 24-timmarswebben är ett bra hjälpmedel när det gäller detta.

Två medarbetare från Askersunds bibliotek har deltagit i Centrum för lättlästs kurser i att skriva lättläst och att skriva lättläst för webben. Arbetet med bibliotekets hemsida pågår ständigt. Vi har valt att arbeta med den befintliga hemsidans texter och göra dem enklare. Det ska vara enklare ordval och tydliga länkar och tydlig layout. Vi har ännu inte börjat med att göra en lättläst version av hemsidan. Det arbetet har fått senareläggas pga. av sjukskrivningar. Många saker som tas upp på bibliotekets hemsida är komplicerade att förklara så att en enklare version behövs är helt klart. Vi har nu Vital, en talsyntes installerad på en av de publika datorerna i biblioteket. Vår förhoppning är att den ska användas.

För Askersunds bibliotek

Annika Restadh
1:e bibliotekarie

Enköpings kommunbibliotek Nina Halden Rönnlund, bibliotekarie barn och ungdom
nina.halden-ronnlund@enkoping.se
Tankar och vad du vill åstadkomma.

Enköpings kommunbibliotek har inom ramen för LIMIT-projektet erbjudits stöd för att utveckla sina barn och ungdomssidor på bibliotekets webbplats.

Utgångspunkten var att bibliotekets webbplats saknade sidor som vände sig till barn och unga. Stödet innebar att jag fick möjlighet att stanna upp en stund och reflektera över syfte och utformning av bibliotekets webbsidor för barn och unga.

Det gjorde jag bland annat genom att orientera mig om barn och deras interaktion med ITK samt besöka ett antal biblioteks och kommersiella webbplatser för barn. Bibliotekens webbsidor fungerar mest informativt trots att forskning och erfarenheter visar att det krävs mer om man vill få barn och unga att använda en webbplats. Barn vill ha UPPLEVELSER och få BEKRÄFTELSE. Barn tillmäter bland annat webbplatsens design, möjligheterna att kunna uttrycka sig med till exempel ljud och bild samt interaktion med andra stor betydelse. Och att webbplatsen på flera plan är anpassad till just dem.

Mina första frågor handlade om vilket syfte vi ska ha med en webbsida för barn. Ska den främst fungera som informationstavla om barnbibliotekets och dess utbud eller har vi vidare ambitioner? Det är mer naturligt och roligt att utforma bibliotekets webbplats så att den inspirerar barns lust att läsa. Om man sedan kan stödja deras läs- och skrivutveckling genom att skapa en plattform för kommunikation och möten med andra barn och författare blir det bara bättre. Information om vad biblioteket erbjuder ska också få plats.

Följande frågor berörde målgrupp, det kommunala webbverktyget och policyn för kommunens webbsidor: Ska vi vända oss till alla barn och unga eller rikta oss till en specifik målgrupp? Att bygga upp en sida för alla barn är utifrån nuvarande förutsättningar orealistiskt. Att rikta sidan mot barn i ett åldersspann kan bidra till att vi successivt kan utveckla en webbsida där innehåll och utformning i större omfattning har ett barnperspektiv. Att rikta in sig på barn i åldern från 7 år och upptill ungefär 13-14 år är ett jättespann. Hur gör jag då?

Vilka möjligheter/begränsningar erbjuder vårt webbverktyg [SWWWing](#)? SWWWing är ett statiskt och tungarbetat webbverktyg med många begränsningar. Många av SWWWings funktioner är spärrade. Att utforska möjligheterna till att integrera interaktion blir en utmaning.

Kommunens policy är strikt. Den styr och begränsar våra möjligheter att utforma webbplatsen så att den kan bli attraktiv för barn och unga. Beslutet att använda Mallas mall var därför enkelt. Här fanns en färdig mall med ikoner och annat material att utgå ifrån. Ikonerna är färgglada, men strider tydligen inte emot den kommunala policyn.

När nu väl problemet med nedladdning av mallen är löst (det tog tid!!) kan jag sätta igång att arbeta med sidornas innehåll. Men den processen har bara påbörjats ... Just nu funderar jag på hur jag skulle kunna få till en referensgrupp med barn och bjuda in webbansvarig i kommunen.

I förlängningen tror jag att det krävs ett annat gränssnitt för bibliotekens webbsidor för barn. Att ha en gemensam webbsida för alla folkbibliotek låter inte särskilt kul, men det kanske kan fungera inom ett län? Om man avsatte resurser och anlidade personer med kompetens och kunskaper om barn och webbdesign så skulle man kanske kunna utforma attraktiva webbsidor för barn och unga? Det förutsätter givetvis ett samarbete mellan bibliotek som har enats om syfte och målgrupp. Samt att man arbetar mot en referensgrupp med barn.

SWWWing

[<http://www.swwwing.com/swwwing/app/cm/Browse.jsp?PAGE=8962>]

Webbprojekt i Katrineholm 2007

I vår ansökan till LIMIT i december 2006 ville vi huvudsakligen utveckla vår webb på tre områden, integrering, brukarinflytande och tjänster.

Integrering

Med en webb á la Bibliotek 2.0 i sikte ville vi ge bibliotekets webb ett gränssnitt och inte som tidigare flera olika beroende av leverantör. Vårt mål var en gemensam meny där besökaren inte behöver veta om han/hon befinner sig i bibliotekets katalog eller i den kommunala webben.

Brukarinflytande

Webben ger unika möjligheter till direktkontakt. Vi hoppades erbjuda en ny kommunikationskanal och därigenom få respons på våra tjänster. Dessutom ville vi att bibliotekets webb skulle erbjuda kommunikationsmöjligheter mellan intresserade invånare kring litteraturen och bibliotekets tjänster.

Tjänster

Vårt sista mål var att underlätta informationssökningen genom att erbjuda sökguidar och feeds.

Hur gick det?

Integrering

Vi begränsas och hindras av kommunens webbpolicy och publiceringssystem. Vårt bibliotekssystem är BOOK-IT och även där finns flera begränsningar. Vi arbetade ett tag efter idén om samma menyer och skulle finnas på hemsidan och i OPAC, men övergav detta. OPAC är ett söksystem med egen logik, skild från hemsidans. Däremot har vi försökt att knyta ihop OPAC och hemsida genom färger och ikoner.

Bukarinflytande

På grund av tekniska begränsningar i det publiceringsverktyg som används inom kommunen blev det också svårt att med ökat brukarinflytande. Vi har skapat en blogg som alternativ, men kommer antagligen inte att lansera den förrän nästa år.

Tjänster

Nya funktioner som feeds kommer antagligen först nästa år i kommunens publiceringssystem. Vi har däremot arbetat mycket med att förtydliga navigeringen på hemsidan och att lyfta fram informationssökning.

Vi har arbetat med tre fokus:

- ❖ Främst har betonas funktioner som ofta efterfrågas och som vi genom statistik vet används mycket idag: Sök i katalogen, Låna om och reservera, Boka dator. Nya funktioner som vi har skapat är Tyck till och Boka bibliotekarie.
- ❖ Därefter har vi lyft fram innehållet i biblioteket genom att betona bredden i våra samlingar – ”vi har mer än böcker”. Vi har därför gjort tre nya separata OPAC för film, musik och ljudböcker. Planen är att under hösten göra en OPAC för barn och en för bibliotekets lokalhistoriska samling.

Tredje fokus ligger på innehåll genom att visa på djupet i biblioteket. Detta ligger också i viss mån i framtiden. Just nu har vi en webbsida med boktips genom Boktips.net Ambitionen är att i framtiden arbeta mer med innehållet, t ex månadens tema.

Lång dags färd mot... en ny hemsida

Söderköping – Limitbibliotek 2007

Det här är Stinsen i Söderköping (14.069). Här finns café, turistbyrå, infokontor och bibliotek. Vi har i snitt 800 fysiska besök per dag. Enligt de senaste (mycket bristfälliga) mätningarna har bibliotekets nuvarande hemsida www.soderkoping/bibliotek 10 externa besök per dygn. Statistik för interna (inom kommunens nätverk) besök och besök i OPAC saknas.

Bakgrund

I vår del av Limitprojektet har vi intresserat oss för den del som handlar om utveckling av bibliotekens hemsidor. Vår nuvarande hemsida ligger under kommunens och använder sig av IBS WebExpress. Verktøget är krångligt att använda, långsamt och stelbent. Förutom många rent tekniska problem motsvarar systemet inte alla de behov som vi ställer på en bra hemsida för ett bibliotek, t. ex. accepterar inte systemet att man länkar till egna dokument från olika ställen på hemsidan. Vi får heller inte ut någon användbar statistik och sidan går inte att tillgänglighetsanpassa.

När vi har använt hemsidan som ett pedagogiskt verktyg i informationssökning för olika grupper, har vi märkt att strukturen inte alls passar för detta ändamål.

Vår del i Limitprojektet går ut på att prova ett nytt webbverktyg, Edge, vilket utvecklas av Teknomedia, ett företag inom NT-koncernen (Norrköpings Tidningar). Edge används också inom Östgötaportalen, en regional portal för alla östgötabibliotek. Läs mer: <http://www.lansbibliotek.ostsam.se/Projekt/Biblioteken+i+Ostergotland/Biblioteksportal.htm> Syftet är att samutnyttja det material som finns på portalen och föra in det på vår lokala hemsida. På så vis behöver vi inte producera allt material själva utan kan använda det som gjorts på andra bibliotek kombinerat med det som är specifikt för Söderköping. Tanken är också att vi utvecklar en modell som kan passa för andra små kommuner i vårt län.

Hur gjorde vi?

Birgitta Hellman Magnusson och Elisabeth Strömberg vid Länsbibliotek Östergötland stod för kontakterna med leverantören, Teknomedia, samt utbildade oss i Edge och Photoshop. De förhandlade tappert om kostnader för ändringar, om designen och om funktionerna på sidan. Vi hade fullt upp med fundera på vad som skulle finnas med och med att lära oss tekniken.

Utdrag ur dagboken :

- 29/1 Första planeringsträffen. Vad vill vi? Hur ska det gå till? Vem gör vad?
15/2 Träff med Teknomedia. Så dyrt?! Har vi förstått varandra?
7/3 Träff. Förslag. Bollar idéer. Tänker.
30/3 Utbildning i Edge. Verkar bra. Lätt. Kul.
2/4 Semester.
9/4 Tillbaka från semestern. Glömt allt om Edge. Börjar om. Tänker. Testar. Svårt.
1/5 – Får en hel låda tuggtabletter med utgången datum av lokal tandborststillverkare.
Tuggar. Skriver artiklar. Gör om. Bollar idéer.
15/6 Utbildning i Photoshop. Fotograferar. Hämtar bilder. Trixar med bilder.
18/6 Semester igen!
9/7 - Tillbaka från semestern. Glömt allt om både Edge och Photoshop. Börjar om.
Tänker. Upptäcker fel. Skriver artiklar. Tuggar.
28/8 Skriver redovisning. Tabletterna slut. Livet fortsätter.

Hinder längs vägen

- ❖ Materialet på portalen är inte färdigt vilket innebär att vi inte fullt ut kan använda möjligheterna med samutnyttjande
- ❖ Teknik – många små tekniska fel har orsakat osäkerhet och tidsbrist
- ❖ Layout
- ❖ Oenighet om gemensam policy tex om länkar skall öppnas i nya fönster
- ❖ Tagit lång tid

Förväntningar på den nya sidan

Ökat samarbete

- ❖ lägre kostnad för tekniken
- ❖ hjälp med tillgänglighetsanpassning enligt alla normer och planer.
- ❖ utbildning
- ❖ idéutbyte
- ❖ samutnyttjande av material – enklare uppdatering

Mer lockande

- ❖ få fler användare
- ❖ roligare att marknadsföra och använda i pedagogiska sammanhang

Bättre support

- ❖ bättre statistik än den vi har idag

Slutord

Ett utmanande men roligt arbete som ju egentligen bara har börjat. Vi har skaffat ett skelett till en ny hemsida, tillsammans med övriga bibliotek i Östergötland genom Östgötaportalen gäller det nu att ge den kött på benen, snygga former och utbuktningar på de rätta ställena!

Söderköpings bibliotek
2007-08-30

Annika Holmén
annika.holmen@soderkoping.se
0121-18295

Marie Eriksson
marie.eriksson@soderkoping.se
0121-18292

Förändring av OPAC – Uppsala stadsbibliotek

Alla som deltagit i LIM-IT projektet eller på något sätt tagit del av dess innehåll och syfte vet att det är svårt att göra förändringar eller kanske ännu mer finna tiden till att kontinuerligt arbeta med frågor kring OPAC.

Under våren har Uppsala stadsbibliotek tagit ett första steg i att förändra och utveckla OPAC. Det första steget har varit att marknadsföra de tjänster som biblioteken i Uppsala kommun idag har. Idag så lever de flesta biblioteks webbplatser och bibliotekskataloger skilda åt. Du behöver inte gå in på webbplatsen för att reservera, låna om eller söka litteratur. Olyckligt, och förvirrande för brukaren.

Första steg

Det första steget för Uppsala stadsbibliotek handlade om att göra de små förändringarna och se till att vänsternavigeringen fick en mer genomtänkt struktur. Vi har bytt namn på menyval, t ex *avsluta* har blivit *logga ut*, *information* har blivit *adressuppgifter*. Dessutom har vi lyft upp logga ut under logga in för att det ska vara synligt för dem med lägre skärmupplösning.

Vi har även delat in vänstermenyn i ”cluster” för att tydliggöra navigeringen för brukaren. T ex att menyval som rör bibliotekets katalog och databaser ligger tillsammans. Mellanrummen som vi har skapat är *inte* klickbara för att underlätta för dem som använder talsyntes. Många bibliotek använder streck eller klickbara mellanrum som kan göra navigering svårt för användare med handikapp.

Vi har även lyft in våra dynamiska länkar som tidigare har legat tämligen dolda på webbplatsen i bibliotekskatalogen för att underlätta sökningen för användaren.

Hela organisationen måste vara med

Det första steget som Uppsala har tagit med sin OPAC gäller för tillfället bara Stadsbibliotekets OPAC. Under hösten 2007 påbörjas ett arbete med att skapa en grupp inom hela biblioteksverksamheten för att skapa en helhetssyn inom hela organisationen. Det är fortfarande många i personalen som saknar kunskap om den egna webbplatsen och hur man använder OPAC. Det gäller att få med hela organisationen i förändringsarbetet!

Kommande utveckling av OPAC

I höst kommer arbetet med OPAC som ovan nämnts att växa och inkludera flera bibliotek inom biblioteksverksamheten i Uppsala kommun. Rent konkret kommer vi att arbeta med att ändra texter som idag är svåra att förstå. På Uppsala kommuns webbplats jobbar vi även med webbannonser, det är något vi kommer att lägga ner mer arbete på under hösten. Men även OPAC:s startsida måste ha en fungerande organisation bakom sig, information måste bytas ut, webbannonser får inte vara statiska och framför allt så måste vi skapa en förståelse inom biblioteksverksamheten att det förändringsarbete vi gör i det digitala biblioteket måste följa förändringar som vi gör i det fysiska.

Mikael Weiss
Uppsala stadsbibliotek
018-727 17 92
mikael.weiss@uppsala.se

Det svåra är att veta vad man vill – allt det andra är bara teknik.

Tankar om webben och OPAC–LimITs Pilotprojekt i Värmland.

Bakgrund:

Bibliotekens viktigaste närvaro på webben är bibliotekskatalogen. Katalogen har utvecklats från att vara personalens arbetsverktyg till att även bli användarnas ingång till bibliotekens media. Från katalogen nås också bibliotekens digitala resurser. Katalogen tillhandahåller dessutom tjänster (sökningar, reservationer, inköpsförslag, omlån mm). Till katalogen återkommer användaren gång på gång för att utföra tjänster och härifrån skall man kunna nå bibliotekens viktigaste ”hemsidesfunktioner”.

Bibliotekets hemsida är ofta omgärdad av restriktioner från kommunens sida. Man har begränsade möjligheter att utveckla sin hemsida. Att integrera katalogen i hemsidan blir antingen bara en sökruta, som kastar användaren från hemsidan till katalogen eller så måste man göra ett stort webdesignarbete, som de flesta bibliotek inte har minsta chans att genomföra.

Användarna förvirras dels av att bibliotekens sidor ligger under kommunens och dels av att biblioteken verkar ha två hemsidor, katalogen och hemsidan.

De flesta bibliotek utvecklar inte sin OPAC. Det är för krångligt och man saknar kompetens.

Uppgift:

Länsbiblioteket i Värmland valde, att som pilotprojekt, erbjuda biblioteken hjälp att utveckla sina kataloger på nätet, så att de blev mer lättillgängliga och att hemsidesuppgifter lätt gick att nå (Avlänets 16 kommuner har/hade 12 st, plussjukhusbiblioteket, Bookit4.0)

Genomförande:

Alla bookitbibliotek inbjöds till en gemensam introduktion, halvdag, där vi gick igenom vad man kan göra med sin OPAC, hur man gör, och vad som åstadkommit i övriga Sverige.

Därefter fick man anmäla sig till en fortsättning, där Camilla Källgren, itpedagog på länsbiblioteket och Klas Bergquist, bibliotekarie i Grums, åkte runt till biblioteken och hjälpte till att utveckla OPAC i den riktning man själv hade valt.

(Intresserade kan ta del av den PowerPoint som användes vid introduktionen:

<http://hem.bredband.net/b352920/Opacintroduktion.ppt> (obs! versal i Opac) Presentationen är inte enbart kronologisk utan följer ibland menyer. Var vänliga och länka inte till sidan efter som jag vill att den skall tillhöra den dolda webben).

11 bibliotek kom till introduktionen. Några var ivriga, och anmälde sig omedelbart till en fortsättning så snart som möjligt. Men efter genomgången introduktion, där man fick en checklista på vad man måste klara med, för att vi skulle kunna hjälpa till, förstod man att det tar tid att tänka igenom hur man vill ha det och hur det skall genomföras. Bland annat skulle biblioteken åstadkomma en modell på sina sidor och hur de skulle vara länkade. Man skulle ta fram eventuella bilder i rätt format och ha en webserverplats klar, för att ladda upp extra sidor och bilder samt ett verktyg för detta ändamål, en ftpklient t. ex. De ivriga biblioteken backade

då de förstod detta och senarelade sina besökstider.

Alla bibliotek var dock angelägna om att få hjälp att göra sina kataloger lättillgängliga och merlockande. Bibliotek som genomförde erbjudandet var: Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Hammarö, Karlstad, Kil, Torsby, Årjäng samt Sjukhusbiblioteket i Karlstad. I genomsnitt varade arbetet ute på biblioteken en arbetsdag per bibliotek med två personer. Vi hade räknat med en halvdag per bibliotek.

Erfarenheter:

Det går att använda OPAC till mycket mer än man hittills gjort. Det går att utveckla den version som alla i vårt projekt hade våren 2007, nämligen 4.0. Och det går att utveckla mer än vad vi har åstadkommit.

En stor svårighet är att veta vad man vill. De flesta av våra bibliotek hade inte tänkt igenom tillräckligt och hade inte gjort en genomarbetad modell på det man ville ha. Man har antagligen för liten kunskap och erfarenhet av webben och om den teknik man behöver för att administrera sina webbsidor. Man har också för lite tid och den systemoch webbansvarige blir för ensam i sin uppgift.

OPAC är inte användarvänligt för administratören. Man måste veta en hel del om hur datorer, servrar, bildhantering, filer, html etc. fungerar. Man måste också veta en del om hur tekniken påverkar läsvänlighet och tillgänglighet.

Biblioteken, särskilt de små, behöver verkligen hjälp att hantera sin verksamhet på webben.

Projektet har varit en inspiration för biblioteken till att fortsätta tänka kring webben och man har blivit öppen för och önskar mer samarbete kring denna. Vi tror att vårt projekt har lagt grunden till en vilja och förståelse för att vi måste fördjupa samarbetet kring webben.

20070831

KlasBergquist
Grumsbibliotek

CamillaKällgren
Länsbiblioteket i Värmland

Bättre OPAC! : Limitprojektet på Västerås stadsbibliotek

Bakgrund

Västerås stadsbibliotek har på senare år börjat satsa allt mer resurser på det virtuella biblioteket. Sedan mars 2006 har vi en ny webbplats, www.bibliotek.vasteras.se. Vårt biblioteksdatasystem är Book-it där vi uppgraderade till version 5.0 i slutet av maj. För att redigera webbplatsen använder vi programmet Dreamweaver som också är användbart då man arbetar i Book-it. I samband med uppgraderingen till 5.0 gick vi Axiells OPAC-utbildning. När vi fick erbjudande om Limitprojektet bestämde vi ganska snart att vi skulle lägga resurserna på att arbeta mer med OPAC:en.

Idéer och genomförande

Vår grundpremiss i arbetet med OPAC:en har alltid varit att det ska vara så enkelt och intuitivt som möjligt för låntagarna. Alla våra förändringar syftar till att uppnå detta. I arbetet med skapandet av den nya webbplatsen under 2005 och 2006 var en viktig utgångspunkt att OPAC:en skulle likna webbplatsen så att låntagarna skulle uppleva att de var på samma ställe. Först med version 5.0 har det varit möjligt att relativt enkelt göra denna ändring utan kunskaper i något bildbehandlingsprogram. Därför var det också en av de första saker vi ändrade. Vi laddade hem olika css-filer och ändrade färgkodningen. Vi ändrade också färgkodningen för länkar t ex på träfflistesidan. Vi använde dessutom två bilder som vi har på webbplatsen för att ge igenkänning – Stadsbibliotekets märke och en ”boklinje”.

OPAC:ens startsida

Välkomstsidan eller OPAC:ens startsida möter alla låntagare som använder katalogen. Vi funderade mycket över hur vi skulle lägga upp den på ett bra vis.

Vänstermenyn ska visa på sidor som kan användas inom katalogen men också hänvisa vidare när användaren kan få mera information på andra Internetsidor – i första hand bibliotekets webbplats. Menyn är uppdelad i sex delar. ”Sökning” leder till förstasidan.

Den andra delen är de egna uppgifterna. Här går man in när man vill låna om, reservera osv.

Den tredje delen har också med egen aktivitet att göra. Här kan man bland annat boka datorer, göra inköpsförslag och skicka fjärrlåneansökningar.

Den fjärde delen innehåller mervärden och förtydligande och hänvisar vidare till webbplatsen. Här har vi valt att lägga in sökningar i Boktips.net. Den femte har med externa länkar och sökning att göra och i den sista delen loggar man ut.

Även i vänstermenyn har vi experimenterat med färg och textstorlek i vänstermenyn genom css och textnycklar. Genom att ändra och flytta om i OPAC-behörighet och OPAC-menystuktur har vi utformat menyn så den blir mer logisk.

Välkomstsidans andra del är delad i två spalter för att göra den lättöverskådlig. Här finns brödtexten som ska upplevas som tydlig och meningsfull både för den vana sökaren och nybörjaren. Både den som vet vad den letar efter och den som behöver inspiration ska kunna hitta någonting att gå vidare med. Därför består sidan av delarna sökhjälp, inspiration och en nyhetsruta. För att ge sidan en känsla av världen utanför har vi satt in två naturfoton.

I nyhetsrutan berättar vi om något nytt som rör saker låntagaren kan göra i OPAC:en och länkar samtidigt vidare till webbplatsens övriga nyheter. Sökhjälpsdelen är liten, men det finns mer hjälp att få för den som klickar på knappen Hjälp under sökrutan. Där har vi ändrat i Axiells grundversion för att skapa ett hjälpmedel som passar Västerås OPAC.

Inspirationsdelen är störst och består av listor, färdiga sökningar och specialkataloger. Det känns mest angeläget att stödja den som inte riktigt vet vad den söker. Det är också här som bibliotekspersonalens kompetens kan ge användaren ett mervärde.

Det är intressant att till exempel kunna ta del av listorna över bibliotekets mest utlånade skönlitteratur under de senaste månaderna eller att se de nya inköpta deckarna. När det gäller de färdiga, dynamiska, sökningarna är det viktiga bland annat att träfflistorna inte skall vara för långa. Det är annars risk för att man inte orkar ta del av hela den lista man får upp. Bland specialkatalogerna har vi behållit en över cd-skivor men också skapat nya för Stiftsbiblioteket och Facklitteratur från de senaste fem åren – allt för att inspirera och låta användarna upptäcka något nytt. Specialkatalogerna kan byggas ut med egna välkomstsidor och skraddarsys med söktechnik och länkar som passar ämnesområdet.

Balansgången mellan att ge klar och tydlig information och ge lagom mycket information finns alltid. Vi löste problemet genom att ge viss information på välkomstsidan och sedan skapa fler sidor som vi länkar vidare till. Därför finns en sida som förklarar hur man kan söka vidare, en sida med fler listor, en med fler färdiga sökningar och en med fler specialkataloger. För att välkomstsidan ska upplevas som ny och fräsch har vi planerat in byte av text nyheter och foton fyra gånger om året.

Texter

För att göra OPAC:en enklare för låntagarna är det viktigt att alla texter – brödtexter, knappertexter och mouseover-texter - är lättförståliga. Här kan man göra mycket för att underlätta för låntagaren. I textnycklarna – nu placerade under verktyg – gjorde vi många ändringar.

Nytt i 5.0 är att man har ett utrymme under träfflistan till förfogande. Här valde vi att lägga in förklaringar till de mediesymboler som finns längst till höger i träfflistan. Vi skrev också en förklarande text där vi bland annat klargör hur man använder minneslistan.

Mervärde

Längst ner på placeringssidan har man ännu ett fält till förfogande. Här är det tänkt att man kan komplettera med texter, länkar o dyl. Vi valde att lägga in möjligheten att recensera och skriva recensioner i Adlibris. Vi gjorde också en direktkoppling till Mälardalens högskolas bibliotek så att låntagarna direkt kan gå till deras katalog och se om boken är inne – ett bra hjälpmedel om våra egna exemplar är utlånade. Fördelen med denna teknik är att man då inte behöver göra en ny sökning utan sökningen utförs automatiskt i högskolans bibliotek.

Information

Efter att vi börjat med förändringarna informerade vi bibliotekets it-grupp, övrig personal och användarna och inbjöd dem också till kritik och förslag. Det är oftast enklare att få människor att tycka till om det finns ett förslag. Det är framför allt allmänheten som hört av sig till oss.

Vad blev inte vad vi tänkt oss

I vår projektbeskrivning skrev vi om våra förhoppningar om att kunna använda oss av de nya API-möjligheterna men det gick inte att genomföra. Det som saknades var framför allt kunskaper i xml och tid.

Samarbetet med Arboga blev inte mycket av. Framförallt beror det på att vi inte höll på med samma saker och att tiden för Västerås del var liten mellan uppgradering och redovisning.

Slutsatser

Att förbättra och göra om sin OPAC är med den nya versionen inte alltför krångligt. Några framgångsfaktorer är utbildning, tid och att gärna mer än en person går utbildningen och sedan jobbar vidare med OPAC:en. Mycket tid går åt att fundera på struktur, placering, färg osv., men det är också här som vår kompetens finns. Tyvärr är vissa moment ”onödigt” krångliga i Book-it. Att man har kunskap i html är bra när man skall jobba med att förändra OPAC:en och har man därtill tillgång till ett webbredigeringsprogram och sina egna servrar underlättar det också.

Redan från början beslöt vi oss för att dokumentera hela processen. I samband med att vi dokumenterade fick vi anledning att planera in hur den nya informationen ska underhållas. En viktig kunskap är att om man ändå inte har tid att underhålla är det ibland ingen idé att göra en förändring.

När vi arbetade med OPAC-projektet blev det tydligt hur sällan vi har tid experimentera i det dagliga arbetet. Att ibland ta sig den tiden kan leda till nya idéer och det är en bra insikt att ha med sig i fortsättningen.

I framtiden

Nu ska vi fortsätta arbetet med Boktips.net och fundera mer över underhåll och API. Arbetet med att skapa listor har bara påbörjats och här finns det stor anledning att skapa mervärde för användarna genom att kommentera listorna. Andra utvecklingsfrågor är att lägga in material från Demoteket och andra ljud-, text- och bildfiler – kanske med material från Västmanlandssamlingen eller Stiftsbiblioteket.

Dag Hedberg och Kristina Öster
Västerås stadsbibliotek

Rapport LIMIT, Älvdalens sockenbibliotek, Dalarnas län

Det här vill vi uppnå

Vi vill förändra bibliotekets webbplats så att den bättre motsvarar vår verksamhet. Målen är ökad användbarhet samt ökad interaktivitet, delaktighet och jämlikhet för våra låntagare som bor utspridda lite varstans i denna Dalarnas till ytan största kommun, tillika glesbygd.

Vi vill att det vi gör på webbplatsen ska spegla en verksamhet där vi också arbetar med målen ökad delaktighet och jämlikhet. T ex om vi försöker etablera boksamtal på nätet, vill vi göra det i samband med att det pågår en bokcirkel på biblioteket (hästläsning för unga flickor osv.).

Vi vill att vår webbplats ska vara ett hjälpmedel för våra låntagare, både barn och vuxna, så att vi ska kunna ”hålla öppet” dygnet runt alla veckans dagar. Och vi vill att vår webbplats ska kunna användas dels som ett arbetsredskap för oss själva när vi arbetar utanför bibliotekets gränser och dels för andra yrkesgrupper i kommunen såsom lärare.

Så här tänkte vi

Vi tilltalas av att ”vara där låntagarna är” både i verksamheten men nu också på webben. Vi har ju sedan länge arbetat med uppsökande verksamhet i biblioteksvärlden men vår webbplats är märkligt introvert. Vi vill prova att finnas på andra ställen på webben, t ex Wikipedia. Vi vill försöka tänka helt nytt och innovativt – komma bort från fackspråk och närma oss våra kommuninvånare. Få dem att känna att detta är en webbplats och ett bibliotek som är deras där de känner sig bekväma och delaktiga.

Vi använder oss av Mallas mall på webbplatsens barnavdelning. Men vet vi egentligen hur den fungerar? Är den ett redskap som barn kan använda sig av när biblioteket är stängt? Och hur uppfattar barn vår webbplats överhuvudtaget?

Vi bestämde oss för att genomföra en test tillsammans med skolbarn i åldrarna 8 och 11 år.

Hur öka kunskapen om och användningen av vår webbplats? En möjlig väg måste vara kommuninvånarnas eget deltagande. Alla känner ju alla i vår lilla kommun, och då är det bra att knyta till sig ambassadörer. Vi tänkte filma boktips och lägga ut på vår webbplats. Främst tänkte vi vända oss till ungdomar, eftersom vi dels vet att unga tipsar unga om bra böcker bättre än vad vi kan göra, dels tror att många kompisar och familjemedlemmar vill se de filmade boktipsen när vi lägger ut dem på vår webbplats. Men vi tänkte även filma andra ”ambassadörer”.

Vi tänkte också inbjuda till eget deltagande i våra boktips på webbplatsen. Hittills har vi lagt ut våra egna boktips på webbplatsen, men för att kunna bjuda in våra kunniga låntagare och förmedla deras kunskaper till andra, tänkte vi prova bloggformatet..

Vi tänkte uppmärksamma vår facklitteratur och våra andra medier – skatter som många inte upptäckt ännu! Därför tänkte vi samarbeta med kommunens föreningar och organisationer och

låta dem presentera sin verksamhet på vår webbplats med möjlighet att ta kontakt med dem. Samtidigt tipsar vi om böcker inom deras verksamhetsområde.

Vi tänkte prova någon form av frågetjänst för att olika yrkesgrupper skulle kunna använda sig av vår webbplats som arbetsredskap.

Det här har vi gjort hittills

I samband med att vi påbörjade vår del i LimIT-projektet, köpte vår kommun in ett nytt webbverktyg. Tack vare att vi hade påbörjat vårt förändringsarbete kunde vi från början vara med och ställa vissa krav och påverka utformningen.

Vi har testat webbplats och Mallas mall på två grupper skolbarn 8 och 11 år gamla och även filmat delar av testerna. Av detta har vi lärt **massor** som vi ska använda när vi bygger vår nya webbplats!

Vi har diskuterat frågetjänsten vi vill bygga. Vi provade i liten skala med att vända oss till lärarna på en utvald skola. Dessa fick ställa frågor via en e-postadress. Men det visade sig snart att de frågor som ställs och de svar som ges ofta är av intresse även för andra. Så nu funderar vi på om vi kanske skulle kunna bygga en frågebänk i blogg-form. Men vi har inte funderat klart ännu.

Vi har startat samarbetet med föreningar och fått material från en förening. Så nu återstår bara att lägga ut materialet på webbplatsen och tipsa om lämpliga böcker.

Vi har startat två bloggar. En ungdomsblogg som innehåller tips och recensioner på böcker, musik, filmer och TV-spel. Och en vuxenblogg som innehåller vanliga bokrecensioner. Vi har en stående gästskribent och bjuder in alla som vill att skicka boktips till oss som vi lägger ut på bloggen.

Vi har inspirerat högstadiets medialärare till inspelade boktips, så nu har alla åttor filmat och regisserat varandra i boktipsfilmer. Filmerna ligger ute på webbplatsen och ska förhoppningsvis även synas på ungdomsbloggen. Även vuxna har vi engagerat till att vara med i boktipsfilmer, så nu har vi tre CD-boksfilmerna som spelats in i de miljöer där låntagarna brukar lyssna på dem, tex ateljé och fabrik.

Vi har tagit kontakt med ungdomsrådet för att i samarbete med det skapa en ny ungdomswebb. Samarbetet har skjutits upp till hösten, men vi har påbörjat en ny webb som bygger på mer delaktighet från ungdomarna själva, tex ett galleri där man får visa upp sina alster eller där man kan lägga ut sin musik, eftersom vi tror att lokal anknytning kan intressera.

Vi har lagt ut information om biblioteket i Wikipedia.

LIMIT-projekt Örebro Rapport

Efter den användarundersökning av bl a vår hemsida som gjordes 2005, var vi mer än någonsin beslutsamma att göra vissa förändringar. Vi hade i vår webbredaktion redan mycket medvetet och aktivt arbetat med att förbättra enligt bl a de tips som LIMIT-projektet informerade om.. T ex ville vi tidigt ha flera möjligheter till interaktivitet. Örebro kommuns webbsystem medgav inte detta vid den här tidpunkten. Vi önskade olika typer av nyhetsbrev som våra besökare skulle kunna prenumerera på. Vi gjorde i alla fall ett slags nyhetsbrev, men publicerade dessa på vår hemsida. Man kunde då inte få dessa till sin e-postadress om man skulle vilja det.

Under 2006 bytte Örebro kommun leverantör av webbsystem och detta gav oss äntligen bättre möjligheter till interaktivitet. Vi kunde utveckla formulär för ett slags anslagstavla ”Tyck till om biblioteket” och ge ”Boktips” från örebroare till örebroare.

Användarundersökningen gav oss insikt om att katalogen inte var helt lätt att förstå samt att våra tidskrifter och databaser var dåligt tillgängliga via hemsidan. Här har vi gjort och arbetar fortfarande med att göra förbättringar.

Vi hade redan 2005 köpt programvaran Camtasia, men inte helt lyckats när det gällde kvalitén i de första filmerna. När vi nu fick chans att i LIMIT-projektet att söka extra pengar, kunde vi avsätta mer personaltid för att lära oss Camtasia. Vi var helt inställda på att utnyttja denna möjlighet som detta gav, nämligen att bättre handleda våra besökare på hemsidan. Efter inledande diskussioner förstod vi att det var bättre att prioritera sökning efter media före allt annat. Från början tänkte vi att e-tjänsterna var det område där guidning behövdes bäst.

Efter arbetet med de första filmerna, som beskrivs nedan, ser vi många möjligheter att fortsätta arbetet med att tydliggöra våra tjänster. Arbetet med Camtasia har stimulerat till arbete även med andra former av instruerande filmer. Vi har hittills gjort 22 filmer både kring sökning i katalogen, lånerutiner, nyhetsservice samt e-tjänster och databaser.

Vi har även inlett samarbete med ett annat projekt som finns i Örebro, nämligen ”Resursbiblioteket för döva”. Vi vill kunna erbjuda filmer på teckenspråk. Tanken är att fem filmer om sökningar i opac ska tolkas till teckenspråk. Teckenspråkskonsulent Helena Söderlund har ansökt och fått pengar från Kulturrådet för detta arbete, som beräknas bli klart i september.

Rapport: arbete med instruktionsfilmer i programmet Camtasia.

Vi bestämde att göra instruktionsfilmer om vår publika webbkatalog opac, då vi i vårt arbete i informationsdisken ofta stöter på låntagare som får problem med enkla sökningar. Vi valde att visa de moment som besökarna oftast behöver hjälp med i syfte att låntagarna själva ska klara att söka i katalogen. Vår tanke var först att producera en film, men vi insåg att den skulle bli alltför lång, och valde att göra flera korta filmer visar som olika moment i opac.

Innan inspelningsstart la Ulf ned mycket arbete på att lära sig programmet. Vi hade också en del svårigheter att få ljudet tydligt, innan vi fann en mikrofon som tog upp ljudet på ett tillfredsställande sätt. Sedan fungerade arbetet med programmet bra och vi koncentrerade oss på innehållet i filmerna.

De här momenten valde vi att filma:

- Att söka en bok – sökning på författare och titel
- Sökning på ämne – länder – serier - språkkurser
- Att låna om böcker
- Att reservera en bok
- Vad har jag reserverat
- Att aktivera nyhetservice
- SMS- och e-postmeddelanden

Vi avgränsade informationen för att få den tydlig. Vi ville berätta mycket, men insåg att vi brast i tydlighet när vi tog med för mycket information och många ”särfall”.

Vi ville göra sökningarna allmängiltiga för alla biblioteksenheter, så att det inte enbart var besökarna på Örebro stadsbibliotek som skulle känna igen sig.

Vi la ner mycket arbete på att välja rätt ord. Vi valde enkla ord som många förstår och undvek fackspråk.

Vi förberedde oss noga innan inspelningen, så att vi skulle veta vad vi skulle säga. Innan flera inspelningar skrev vi ned manus exakt, ord för ord.

Vi övade flera gånger för att få rätt intonation och lagom tempo i talet. Vi övade också så att den gula demonstrationspunkten följde talet på ett bestämt sätt. Vi gjorde om varje film många gånger innan vi blev nöjda. Det var lätt att säga eller göra fel och små felsägningar blev tydliga på filmen. Ljudkvaliteten kunde bli dålig om munnen kom för långt från mikrofonen under inspelningen, för att bara nämna några orsaker till omtagningar.

När vi gjort den första filmen sände vi den till några arbetskamrater och bad om kritik, som vi sedan ändrade filmen efter, och också gjorde en extra film.

När vi var nöjda med filmerna återstod redigeringsarbete och arbete med att publicera filmerna på Internet. Vi korrigerade ljudet och la till texter som visade vad filmerna handlade om. Ibland gick redigeringsarbetet lätt, ibland krånglade det.

När vi gjort filmerna klara arbetade vi vidare med filmer om e-tjänster som var aktuella att visa för personal och låntagare. En dag var inplanerad med offentliga visningar för allmänheten. Här hade vi svårigheter att vara väldigt tydliga. Att ladda ner e-böcker och e-musik kräver flera moment innan det fungerar, och varje moment behövde förklaras. Det tog också lite tid innan vi begrep lånereglerna, som var krångliga. Vi gjorde även en film om databasen ALEX, vilket var enklare.

Se webbsidan Instruktionsfilmer där allt material finns samlat.

<http://www.orebro.se/4.10f1ec7f110cf0d553e800045513.html>

Se statistik antal besökare sida instruktionsfilmer

2007-04: 60
2007-05: 263
2007-06: 497
2007-07: 204
2007-08:

Agneta Larsson

Ulf Bolander

Marianne Redman